

DAAR BOVEN JUICHT

FRIERIK Willem Oldhoes van 't Niekamp¹⁾ zat rechtop in bed, rug en hoofd moe steunend tegen 'n stapel kussens. Met onregelmatige schokjes ging zijn borst op en neer. 't Piepte en kraste en reutelde daar binnen en nu en dan barstte hij weer in een schorre hoestbui los. Zenuwachtig bevend greep zijn vermagerde hand dan naar de witsteenen kwispeldoor. Als na lang en moeilijk geschraap en gehoest er eindelijk wat verlichting was gekomen en de ademhaling voor 'n wijle ongemoeid haar gang kon gaan, dan zakte de afgetobde boer nog wat zwaarder in de kussens weg, want hij voelde zich zoo moe, zoo onzegbaar moe.

't Hoofd wat naar 't raam gericht tuurde hij met weeke blik in het omhaagd hofje, dat zich voor zijn woning hoekig in de „hoesmaote“⁽²⁾ drong.

't Was hier wel goed liggen in de kamer aan de voorzijde van 't huis. 't Was er zonniger en vroolijker dan in 't sombere slaapvertrek met zijn altijd wat muf ruikende bedsteden, waarin toch ondanks die muffigheid jaar-in jaar-uit groot en klein z'n nachten had doorgebracht en er behoorlijk gezond bij was gebleven.

Maar toen veertien daag geleden Frerik Willem Oldhoes, omdat hij zich zoo miserabel voelde en zoo schrikkelijk hoesten moest, om dokter Schotmans had gezonden en deze den boer daarop van top tot teen had beklopt en beluisterd, was er verandering op 't Niekamp gekomen. Dokter Schotmans had Frerik Willem z'n bedstede uitgejaagd en 'm naar de zoogenaamde mooie kamer laten verhuizen, waar de zon in 't vroege voorjaar zoo leutig tusschen de bladerlooze takken van de schaduwlinde door op de glimmende pronk van de „Nijkemper“⁽³⁾-boerin kon blikken en glanzen.

„Hoor 's, Oldhoes“, had de aesculaap op zijn algemeen bekende plompe manier gezegd:

„hoor 's, Oldhoes, als je binnenkort naar de Bassinkkamp wil verhuizen, dan mot je in 't donkere hok, dat jullie je slaapkamer gelieft te noemen, nog langer blijven liggen. Weet je, waar dat hok hier goed voor is?“

Bij 't hooren van deze vraag had Oldhoes ontkennend z'n hoofd geschud en voor hij zeggen kon, dat hij 't niet wist, viel de arts bijterig uit: „Dat donkere hok hier is goed voor slachttrijpe varkens!“

Frerik Willem, anders niet

Een achterhoeksche
vertelling door

N.W. VANDIEMEN
DE JEL

zoo heel spoedig in de war, was nu toch wel even heel erg geschrokken. Dokter had gepraat van slachttrijpe varkens en van de Bassinkkamp. Wat daarmee

bedoeld werd had hij goed begrepen.

Was de Bassinkkamp het vorige jaar niet tot nieuwe begraaflaats ingericht, omdat de oude vol, propvol lag?

Met wat angst in de oogen had Oldhoes den arts lang onderzoekend aangekeken. Hij wilde op dat stroeve gelaat trachten te lezen, hoe erg 't wel met 'm was. Maar bij 't weinige licht, dat in 't vertrek doordrong, kon de boer niet veel meer zien dan de omtrek van de kogelronde kop van dokter Schotmans, waarop soms heel even de cirkelronde brilleglazen 'n paar glansvlekken legden, uit de een of andere hoek toevallig opgevangen.

„Wat mekeert mij toch, dokter?“ had Oldhoes eindelijk met benepen stem gevraagd. „Mij dung, 't is neet miene gewone kwaale. Is 't wal?“

„Je mot onder de wol blijven“, was kortaf het ontwijkend antwoord geweest. 't Had hard en stroef-gebiedend geklonken, en Oldhoes had begrepen, dat verder vragen niet baten zou, want 't was bekend, dat Schotmans zijn patiënten zoo lang mogelijk in 't onzekere liet. Was er niets meer aan te verhelpen, dan draaide hij zijn oordeel niet in een zacht-zijden omwikkeling, die altijd nog wat hoop op beterschap overliet, maar lomp en plomp lichtte hij zijn zieken en de nabestaanden in: „Jullie mot je maar het ergste voorstellen. 'k Kom morgen nog wel 's even kijken.“

't Ontwijkend antwoord van den arts had den boer een weinig gerust gesteld.

„Je mot onder de wol blijven“, had Schotmans alleen maar gezegd. Die raad was dus te beschouwen als 't aangewezen middel om beter te worden. Nu, de boer had tegen dit advies geen bezwaar, want hij voelde zich te moe om op de been te komen. Maar hoe

hij met zijn afgekeurde slaapgelegenheden aan moest, dat was 'm een raadsel.

Doch de dokter wist dat raadsel spoedig op te lossen.

„Waar is je vrouw?“ had hij bijterig gevraagd.

„Op de dèle“, had Oldhoes geantwoord. „'t Is melkenstied. Zee zal unze Miëna en Jan wal helpen, noo ik 't bedde mot hollen.“

De arts had 't einde van Oldhoes' toelichting niet afgewacht, maar was kort en goed door de keuken naar de deel gestapt, had de boerin in een minimum van tijd onder de koe, die ze zat te melken, uitgepraat, mee naar de voorzijde van 't huis getroond en zonder veel omwegen haar aan 't verstand gebracht, dat Frerik Willem Oldhoes daar in die frissche, zonnige kamer, die toch tot niets anders dan tot pronk diende, voorloopig zijn dag- en nachtverblijf moest hebben.

„En waor mot Frerik Willem dan op slaopen?“ had de boerin niet zonder verontwaardiging tegengeworpen. „Ne beddestee is 't neet. Hi'j kan toch zoo maor neet op de vloere gaon liggen. Mi'j lieve help, dokter, hoo mo'k d'r met an?“

„Dan leen je hier of daar maar een ledikant“, loste de arts het probleem op. „Bij Wander Boëssink op 't Slakke hebben ze er wel een over.“ Na wat brunt de boerin de rug toe te hebben gekeerd, had Schotmans haar met heur nieuwe zwaarigheden alleen gelaten, was in zijn auto, die aan de kant van de zandweg stond, gestapt om zijn reis naar de „buitenpatiënten“ te vervolgen. 'n lange en trieste reis, want 't was begin Maart, de maand van advertenties met rouwranden, van groeven⁽⁴⁾ en meer dergelijke ernstige vertooningen.

En nu lag Frerik Willem Oldhoes in de

¹⁾ = naam van een boerderij. In de Geld. Achterhoek dragen alle boerderijen 'n naam.

²⁾ = weide bij 't huis.

³⁾ Nijkemper = de bewoner van 't Niekamp.

⁴⁾ = begrafenismaaltijden.

mooie kamer van zijn „wonte“⁵⁾, wel op zijn eigen veeren bed maar in 't van de Slakke-leu⁶⁾ geleende ledikant. Daar lag hij nu al ruim acht dagen, acht lange dagen en negen nog langere nachten. En al die tijd had hij liggen wachten op beterschap. Doch de beterschap bleef uit, ondanks de ruime frissche omgeef, ondanks de drankjes en poeders van dokter Schotmans, ondanks de goede zorg, die zijn vrouw aan hem besteedde. 't Was met de dag erger geworden. De benauwdheden waren toegenomen. 't hoesten werd 'n ware marteling. 't lamlendig gevoel van ondraaglijke moeheid had zich in al z'n leden vastgezet en Oldhoes voelde zich ziek. „zoo zeek as ne hond“.

Gisteren, toen de Maartsche buien met wind- en regenvlagen door 't hofje voor z'n venster raasden, had hij nog een goed oogenblik gehad. Niet, dat hij wat beterschap had bespeurd, o neen, maar dominee had 'm bezocht. Zonder op 't weer te letten was de goede man heelemaal uit 't dorp naar 't Niekamp komen fietsen. Een zware tocht van minstens 'n half uur, pal tegen de regenwind in. Zie, die opoffering van dominee alleen al, had Frerik Willem goed gedaan. De belangstelling, dat medeleven met hem had in de somberheid van zijn denken 'n breuk geslagen. En toen dominee daar 'n poosje bij 'm had gezeten, hem zoo hartelijk had „toe 'esprokkene“ en ten laatste nog met hem had gebeden, zie, toen had de zieke de last van 't lijden niet zoo vinnig meer gevoeld en hij was zelfs in een blijde en dankbare stemming geraakt. De hoop weer spoedig beter te zullen worden was weer in 'm wakker geworden. Als 't weer nu maar eens gauw om mocht slaan en in plaats van die grauwe wolken, er vriendelijke zonneglans langs de wijde hemel mocht trekken, dan was er geen twijfel aan: hij zou de oude weer worden, hij de altijd ijverige, steeds werkzame Frerik Willem Oldhoes van 't Niekamp de bijdehandste boer van heel de buurt. O, hij wist het heel goed, dat de boeren uit zijn omgeef steeds „nauw let hadden 'egëve“ hoe hij de zaken op zijn boerderij aanpakte, op 't bouwland, in de maote⁷⁾, in de goorde⁸⁾, in de stal. En de lui hadden er zich voordeel mee gedaan. Van hem hadden ze geleerd, dat men met weinig lichaamskracht, maar wat meer wijs overleg meer tot stand kon brengen dan een dom mensch begrijpen kan. Want Frerik Willem was, hoewel hoog van stature en grof van botten, nooit sterk geweest. Dat wist heel de buurt.

Voor al z'n borst had hem veel geplaagd. Voor de militaire dienst was hij er om afgekeurd, en toen hij zoo tusschen de dertig en veertig was, de leeftijd van 't onbegrensde mannelijk kunnen, had hij zijn werklust en ondernemingsgeest moeten temperen. En toch deed hij meer en bereikte meer dan een ander.

't Scheen aan de gang van zaken op 't Niekamp niet te schaden, dat de boer telkens 'n dag of wat 't bed moest houden. De mest kwam steeds tijdig in de akkergrond. 't zaad nooit te laat in de voren, de oogst elk jaar op 't gunstigste oogenblik onder de pannen. Aan de verzorging van 't vee ontbrak niets en als er ergens winst gemaakt werd, dan was 't bij den Nijckemper⁹⁾. Voor sommige buurtgenooten was Frerik Willem een volkomen raadsel. Zoo ziek, zoo weer gezond en druk bedrijvig en altijd met 'n energie en securiteit, die velen boven 't begrip ging.

„Zal ik owleu het 's zeggen“, verkondigde de stokoude Zéno Volmink, die voor een zeer wijs man onder zijn volk doorging, eens op

'n buurtvisite, waar Oldhoes wegens ongesteldheid niet aanwezig kon zijn. „zal ik owleu 't eens zeggen, hoo de Nijckemper d'r an too is. Den Nijckemper is krek as ne vèere. Ne vèere kuj je bugen en dreejen en nog ne keere bugen en dreejen, maor zoota' 'm loslaat, steet 't dink weer krek as eerst. En zoo is 't met den Nijckemper ok. Hi'j is ne vèere, dee ieder bots¹⁰⁾ weer rechte sprunk. Twee, drie dagen lig hee te bedde, neer 'edrukt door ziene borste en dan sprunk hee weer rechte. Zoo is 't leu“.

Al de jaren door bleef Frerik Willem Oldhoes „de vèere“ volgens de beschrijving van Zéno Volmink.

Toen 't gezin op 't Niekamp in kindertal groeide en de boerin met handen en voeten aan de kukkene¹¹⁾ gebonden zat, beredderde Frerik Willem met een weinig vreemde hulp heel 't bedrijf en 't ging er niet slechter om. „Ne man mot ziene vrouwe spaorn, as zee 't zoo drok met dat blagengood¹²⁾ hef“, oordeelde hij, en hij deed de daad bij 't woord.

Telkens „neer 'edrukt“ en weer opveerend was hij de jaren doorgelopen tot hij zeggen kon: „noo he'k de vijf gezien vol. 'k Bun al tweemaal zoo old as miene olders 'eworden bunt.“

Z'n oudste kinderen waren al lang getrouwd, de twee jongste waren nog in 't ouderlijk huis, hielpen op de boerderij en hielden knecht en meid buiten de deur.

„Da's jô zoo veurdeelig as 't maor wezzen kan“, oordeelde Zéno Volmink in zijn wijsheid. „D'r geet maor niks veur eigen volk in 't hoës. En veur Frerik Willem is 't zoo good as wat. Noo kan hi'j d'r zien gemak wat van nemmen.“

Over dat laatste had Oldhoes de laatste tijd meer dan eens gedacht en hij had er met zijn vrouw ook al een paar keer over gepraat, en eens op 'n avond in 't laatst van Februari waren ze het er met elkaar over eens geworden. Dit jaar zou hij nog zelf boer blijven, maar als het 't volgende jaar Mei werd, dan moest hun Jan maar trouwen en dan kon die 't bedrijf overnemen. De jongen was er oud genoeg voor en als zoo'n knaap al 'n jaar of vier verkeerding d'r op heeft zitten, dan wordt 't zachtjes aan toch ook wel tijd, dat hij zijn eigen nestje gaat bouwen.

't Was langzamerhand voor den zestigjarige een streelende gedachte geworden de rest van zijn leven de zorg aan 'n ander te kunnen overlaten en zelf z'n tijd te mogen gaan doorbrengen met „zoo'n betjen knutse-len en frutselen“ al naar hij er lust toe zou gevoelen. Wat hinderde 't dan langer als hij zoo nu en dan eens 'n paar dagen 't bed moest houden? Jan kon 'n knecht huren. De jonge vrouw, z'n toekomstige schoondochter, door Miëna geholpen, zou over het werk niet te klagen hebben en z'n eigen vrouw zou het even gemakkelijk hebben als hij.

Nog een jaar dus, tot de Meimaand van 't volgende jaar. Zoo lang zou hij zich nog geheel aan 't Niekamp moeten geven en daarna zou hij van 't Niekamp alleen nog maar genieten, zoo lang genieten, tot hij opgeroepen werd naar de verre gewesten, waarvan hij in zijn jeugd op de Zondagschool van den ouden Zéno Volmink reeds had gezongen: „Daar boven juicht een groote schaar van kind'ren voor Gods troon“. Later had hij er nog heel dikwijls van gehoord in de kerk en een enkele keer er van gelezen in 't Groote Boek, dat in de lade van het oude kastje daar vlak bij hem zuinig als een huwelijksgift lag opgeborgen. Ze moesten wel schoon zijn, die verre gewesten, doch er naar verlangen deed hij niet en had hij nooit gedaan. Eens, hij wist 't, zou 't oogenblik van verscheiden ook voor hem aanbreken, doch in z'n gepeins over het heden en 't komende, had hij 't laatste naar een heel erg ver verschiet verwezen. 't Leven was 'm met de dag liever geworden. Genieten wilde hij nog, hier, waar hij zoo vele jaren zorgzaam gearbeid had aan het welzijn van zichzelf en dat der zijnen. In zijn verbeelding zag hij zijn leven van thans als 'n volwassen boom, zwaar van saprijpe vruchten. En hij wilde er van plukken en halen, wat er maar van te halen en te plukken zou zijn. Groot en rijk, zoet en sappig zou zijn oogst zijn, de oogst in zijn laatste levensjaren binnengehaald.

5) wonte = woning.

6) = de bewoners van 't Slakke.

7) = weide.

8) = moestuin.

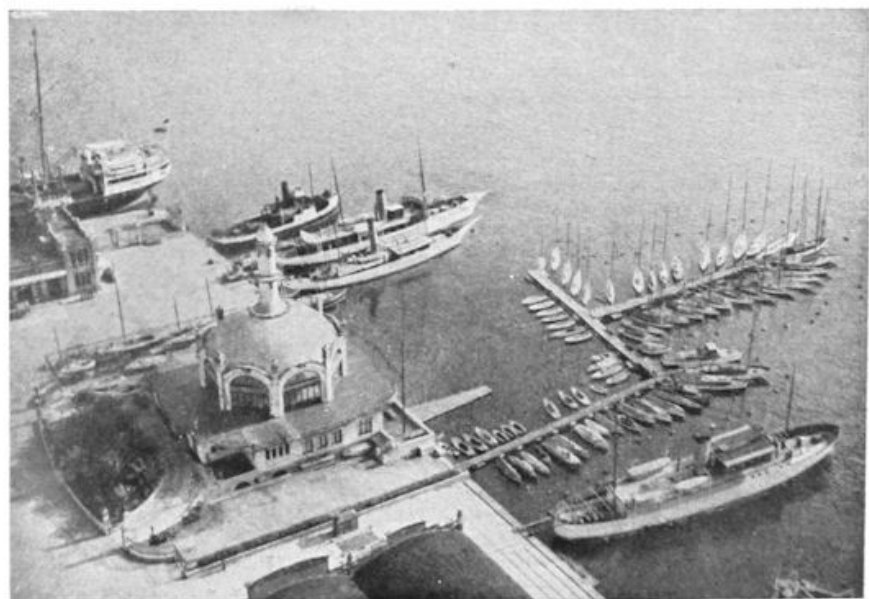
9) = bewoner van 't Niekamp.

10) = iedere keer.

11) = keuken, 't dagelijksch verblijf van 't gezin.

12) = lastige kinderen.

In de prachtig gelegen jachthaven van Barcelona wachten de jachtjes op vroege zeilers.

Het oude slot Lauenstein in Oberfranken, dat met den ondergang wordt bedreigd.

Met deze schoone vooruitzichten had Frerik Willem Oldhoes zich de laatste maanden geleid en bij voorbaat had hij reeds genoten met een groot vreugdig gevoel van al 't heerlijke, dat hij komende zag. Mei over een jaar!

En nu lag hij machteloos, snakkend naar adem. Zoo maar op 'n open ledikant vlak bij het raam. Wie van de weg zijn hof in liep, kon 'm zoo maar zien liggen in al zijn ellende, in zijn kleinheid, in zijn afhankelijkheid, gebroken, een wrak, dat dreigde weg te zinken voor 't nog een enkele dag vastgemeerd mocht liggen in de haven van 't verlangen. Met moeite keerde hij zich tegen de versombering, die telkens over 'm kwam. Hij bracht zich het bezoek van dominee te binnen en smeedde er voortdurend nieuwe wapens uit tegen de zwarte gedachten, die in 'm opwelden. Hij liet zich zelfs 't Grootte Boek uit 't kasteken geven en las er wat in, dat 'm troosten kon. En toen daar buiten de wolkgevaarten braken en de vroeg-Maartsche zon haar blanke warme stralen door 't venster wierp, greep hij nieuwe moed. Had dokter Schotmans niet gezegd, dat zonschijn 't beste medicament voor 'm was?

Zoo zat Frerik Willem Oldhoes van 't Niekamp met 't gelaat naar 't zonvolle hofje gekeerd recht op in zijn bed en wel steunden rug en hoofd moe tegen de stapel kussens achter hem, en wel ging zijn borst met schokjes onregelmatig op en neer en piepte en reutelde het daar binnen in hem, en wel schrijnde de hoest keel en longen, maar de hoop verwarmde zijn hart. Hij maakte zich nu niet meer zoo angstig, als 'n benauwing hem bijna deed stikken. 't Was nu schoon daar buiten. De lente scheen opeens ontwaakt. Er was iets gaande in de kruinen der hofboomen. Ze hadden plots 'n ander aanzien gekregen. Over de takken had zich een glans van ontwakend leven gelegd. Op 'n dunne twijg van een appelaar wiegelend, rinkelde een vink zijn vreugde door 't Niekamps-hofje uit. Een paar drukdoende spreuwen stieten, terwijl ze voor een oogenblik op de punten van 't hofhekje balanceerden, 'n golvende klankenslier uit, en zoowaar, daar steeg 'n leeuwerik achter de haag met luid getierelieher de zonnige voorjaarslucht in.

Frerik Willem Oldhoes voelde een wonder gevoel over zich komen, 't zelfde gevoel, dat elke lente door hem heen had gesidderd en telkens een vreemde blijheid in 'm had gewekt. 't Riep vriendelijke herinneringen in 'm wakker uit lang vervlogen dagen, toen

hij nog jong en meestal onbezorgd zijn weg ging. 't Bracht hem ook gebeurtenissen te binnen, waarbij zijn kinderhart had geschreid om 't groote leed, dat hem had getroffen. Hij zag zich weer 't voorwerp van de zorgende liefde van zijn ouden grootvader, die alleen met hem op 't Niekamp was achtergebleven. Nog goed herinnerde hij zich de droeve tocht van 't ouderlijk huis naar de oude begraafplaats bij het dorp. Dat was, toen zijn vader grafwaarts werd gereden. Naast grootvader stapte hij voort achter de lange hooiwagen, waarop de withouten kist, die, door 'n zwart laken gedekt, het stoffelijk overschot van den geliefden doode omsloot, grafwaarts werd gevoerd. Nog hoorde hij de doffe ploffen der paardenhoeven in 't papperige zand van 't uitgeholde spoor en 't was 'm als suizelde in zijn oor nog 't schuifend geluid van de voetstappen der vele naobers¹³⁾ en kennissen, die den doode de laatste eer bewezen door achter de doodewagen de tocht grafwaarts mee te maken. Nog zag hij hoe ze bij den dichtstbijwonenden naober Jan Hendrik Hookman, vlak achter de eerste draai van de zandweg, de luiken tot op een kier hadden gesloten als 'n blijk van medeleven en mede-

voelen. Ach, wat hij die dingen toch alle zich nog goed herinneren kon. Had hij toen voor een oogenblik heel het droef gebeuren niet vergeten, toen hij in Hookman's hof de zwelende knoppen van de marcatonboom had opgemerkt en de goud-blanke katjes, die bij trossen aan de hazelaars hingen? Ja, toen had hij voor 'n oogenblik heel zijn droef verlies vergeten en alleen maar gedacht aan de smakelijke vruchten, die dat bottend en bloeiend hout voor de komende zomer beloofde. Boven dit alles stond evenwel een herinnering als 'n gulden tafereel in zijn ziel gegrift. Toen de stoet tot bij Hookman was genaderd, was opeens z'n schoolmakker Hookman's Derk haastig de hof door komen stappen, in Zondagsche broek en buis, met de blinkend gepoetste schoenen aan de voeten en een rouwroos aan de pet, precies alsof Hookman's Derk zijn eigen vader ging begraven. En Derk was naast 'm komen loopen, had z'n hand vastgegrepen en die niet losgelaten voor ze de groeve ginds ver bij 't dorp weer verlieten.

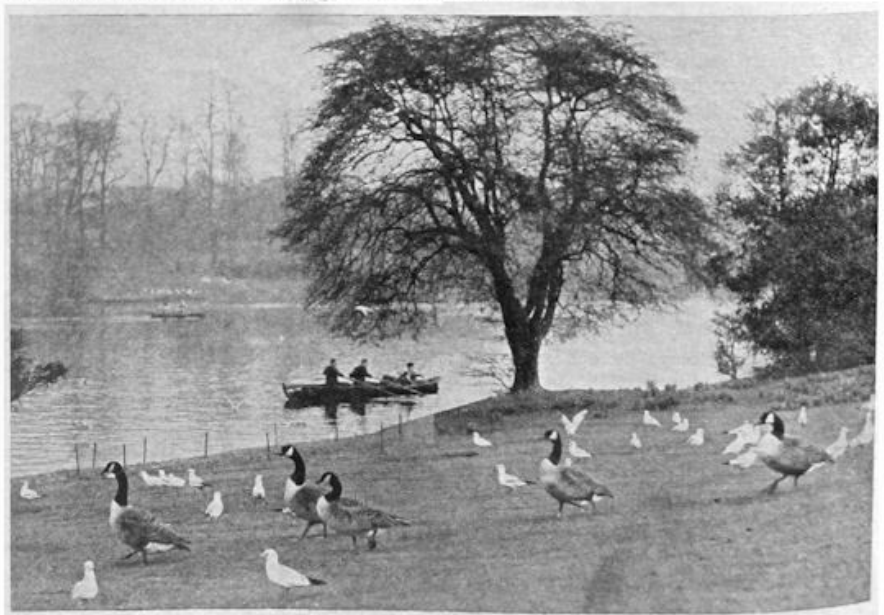
Derk Hookman. Hoe hield diens vroeger zoo slanke jongensgestalte met die blonde kop met haren en die klare blauwe oogen Frerik Willem's gepeinze thans vast. Had ooit iemand trouwer makker dan Hookman's Derk hem was, niet alleen toen, in de jeugd-jaren, maar ook nu nog, hoe hun wegen ook uiteen waren gegaan? 't Was een brutaaltje soms geweest, die Hookman's Derk, en 'n leukerd te gelijk. Wie waagde er bij vliegende wind in de top van 'n zwiepende peppel te klimmen om 't nest van 'n stel kukendieven¹⁴⁾ te vernielen voor de eieren waren uitgebroed? Dat waagde Hookman's Derk. Wie durfde Zéno Volmink, als hij in zijn groote keuken voor 'n heele troep knapen en deerns Zondagschool hield, de roode neusdoek, die met 'n tip uit de achterzak van zijn lange jas hing, er bijna heelemaal uit te trekken, zoodat 't leek of Zéno Volmink een roodbonte staart rijker was geworden? Wie dat durfde? Dat was Hookman's Derk.

(Slot volgt.)

¹³⁾ = naburen.

¹⁴⁾ = kukendieven, eksters.

Ganzenmarsch op een voorjaarsmorgen in het Londen sche Hyde Park.

DAAR BOVEN JUICHT

EEN ACHTERHOESCHE VERTELLING, DOOR N. W. VAN DIEMEN DE JEL

(Slot.)

HONDERDEN streken haalde Hookman's Derk uit en 't mooie ervan was, dat hij, als z'n kwaad ontdekt werd, nooit een ander er voor liet opdraaien. In tegendeel, hij nam soms voor z'n rekening, wat anderen misdeden. Klaar stond Frerik Willem nog voor de geest die geschiedenis van de dubbele tweeling op Sonderink-nieuwhoos. Hookman's Derk had de vier kleintjes 'n keer alle vier tegelijk gezien, paar bij paar in twee wiegen en alle vier lagen ze te „lurken” aan 'n zuigflesch. Toen Hookman's Derk 't hem vertelde, had hij 't zingende gedaan op de wijs van „daar boven juicht een groote schaar”, en hij — hij wist zelf niet wat 'm er zoo op eens toe gedreven had — hij was den volgenden Zondag in Zéno Volmink's keuken-Zondagschool luid gaan zingen: Bij SOND'ink zuigt 'n groote schaar van kind'ren an de flesch.

Zéno Volmink was woedend geworden, was op 'm toegeschoten met opgeheven vuist, maar eer hij den schuldige had kunnen treffen, was Hookman's Derk tusschenbeiden gevlogen, al maar luid schreeuwend: „da's mien schuld, da's mien schuld! As te slaan wil, doo 't dan mi'j!” En Derk had 'n opstopper gekregen, dat hij over de Zondagschoolbanken en de kinderen te gaar heen was getuimeld tegen de onderdeurtjes van 't glazen kasteken tusschen de beide bedsteden. Daar had hij z'n beenen als de wind zoo vlug opgeraapt en was er van door gegaan, zonder pet op de haren en met maar één klomp aan z'n voet.

Toen Frerik Willem Oldhoes aan die historie dacht, moest hij ondanks zijn ellende toch nog even lachen. 't Was grove spotternij geweest, dat verdraaien van die woorden, ja, dat was 't geweest, maar dat had hij toen zoo niet ingezien en Hookman's Derk allerminst, anders zou deze nooit zoo iets in z'n hoofd hebben gehaald. Daar was in 't diepst van z'n wezen Derk te vrom¹⁾ en te verstandig voor. Ja, vooral te verstandig. Wie van heel de buurt kon tegen Hookman's Derk ooit op als 't ging om verstand en knapheid? Niet een! Dat was 'n bewezen zaak. Al de jongens van de buurt waren boer geworden en boer gebleven, maar Hookman's Derk had 't klaar gespeeld zand en modder van z'n klompen te schudden. Schop en ploeg had hij anderen overgelaten, aan z'n oude makkers. Dat was zoo maar niet in eenen gegaan. O neen! De eerste jaren, toen Hookman's Derk als knechtje in z'n ouderlijk huis diende, liep hij na z'n dagtaak te hebben afgedaan, avond op avond, weer of geen weer, naar 't dorp en haalde lessen hier en haalde lessen daar, en dan zat hij tot diep in de nacht in de mooie kamer van den ouden Hookman bij 'n klein

petroleumlampje met z'n neus in de boeken. Leeren, al maar leeren deed die Hookman's Derk, tot hij op 'n goeie dag heel alleen naar Utrecht ging. En nou was Hookman's Derk 'n groot man in de wereld, rijk en knap en geëerd. 't Mooiste van alles was nog, dat

hij nooit vergeten had, waar hij eigenlijk vandaan kwam en dat hij de oude vriendschap was blijven onderhouden. Want als de zomersche dagen in 't land waren gekomen en 't golvende landschap van den Gelderschen Achterhoek met z'n hei en wei, bosch en akkerland jubelde van

benauwender nog dan eerst.

Opeens schrok hij wakker.

Of 't door de schaduw was van één, die langs 't venster was gegaan, of door 't geknorp van voetstappen in 't grind. Oldhoes wist 't niet. Maar hij was klaar wakker, en hij vond de kracht zich wat hooger in zijn kussens op te richten.

Hij hoorde gepraat van uit de keuken, de stem van zijn vrouw, de stem van zijn dochter en dan nog 'n andere. Z'n oogen gingen wijd, heel wijd open en de matheid er in vervaagde. Met moeite bedwong hij 't gekuch en gehoest. Hij wilde luisteren, hij wilde, hij moest weten, wie daar was, want — zou 't mogelijk zijn, dat...

Daar werd de kamerdeur voorzichtig geopend en langzaam, heel langzaam werd 'n gelaat, goed belijnd en intelligent van uitdrukking, zichtbaar.

„Hookman's Derk!” borst Oldhoes met 'n heesche stem uit.

„Maor mien jongen,” riep de eerste, met vooruit gestoken handen snel op z'n ouden makker toetredend, „wat beguns te noo? Krank wo'den? I'j krank wo'den? Maor da' mos te neet doon, jongen; da' mos te neet doon,

Frerik Willem!”

De fijn besneden handen van Hookman hadden een der vermagerde, spierige knuisten van Oldhoes gegrepen en drukten die twee-, driemaal voorzichtig als 'n zachte streeling.

„Ik hadde,” vertelde Oldhoes, zijn woorden telkens door 'n kuch of schorre hoest onderbrekend, „juustement nog an ow 'edacht, Derk. En ik verlangde ok nao ow. 't Is good das te 'ekommene buste, Derk. 't Geet mis met mi'j, kammeraad, 't geet mis.”

„Och kom,

PLEEGKINDEREN.

Frerik Willem," verzette zich Hookman. „Ij zeet den toestand vulle te donker in. Krank, jae, da' bus te, da' kan 'k neet ont-kennen, maor da' 't mis geet... noo wës toch wiezer, man! Wat zeg den dokter d'r van?"

„Den *) zeg niks", lichte Oldhoes' vrouw in plaats van haar man, die 't op dat oog-nblik erg kwaad had, haastig in. „Dat he 'k ow daor zoo even al 'ezegd in de kukkene. Den dokter haalt ziene scholders op, as ik 'm wat vraoge en 't eenigste dat hij loslaat is: Oldhoes mot onder de wolle blieden en zienen drank geregeld broeken, elk uur ne leppel vol."

„Ij leu hebt Schotmans veur dokter?" in-formeerde Hookman.

„Jao," gaven man en vrouw tegelijk ten antwoord.

De licht blauwe oogen van Hookman staarden nadenkend door de vensterruiten naar buiten, terwijl hij met zachte druk Frerik Willem's hand in de zijne hield, als was hij bang, dat zijn oude makker, terwijl hij in gedachten verdiept was, hem ongemerkt zou ontglippen.

„Ik g'leuve vast en zeker," peinsde de boerin, „dat Hookman op z'n eiges nog nao Schotmans geet um te vernemen, wat Frerik Willem toch eigenlijk hef." Scherp bestudeerde ze de fijne trekken van Hookman's gelaat. „Zee," merkte ze stil voor zichzelf op, „n'n Hookman is 't, da's good te zeen. Hij lik sprèkend op zien vader en ok vulle op ziene zuster, maor toch hef 'ij 'n heel ander gezichte, zoo blank en zoo fien, zoo... zoo... zoo wies... zoo..." Neen, Oldhoes' vrouw kon het rechte woord niet vin-

1) Vrom == goedig.

2) Gezellig praten.

3) Hoe gaat 't?

4) Die.

den, waarmede ze wilde zeggen, wat studie en beschaving, verfiende omgang en levenswijze aan den ouden makker van haar man hadden gewrocht.

„Heur's leu," brak Hookman opeens de pijnlijke stilte, terwijl hij Oldhoes bemoedigend aankeek. „ij mot ow-eiges neet banger maken dan neudig is. As den dokter niks anders zeg, dan is 't nog neet zoo arg. Ij heb nooit ne sterke borste 'had, Frerik Willem. Ij heb van ow leven wal meer 't bed motten hollen. En 't is al tied weer good in odde' ekommene. Vandage is 't 'n betjen arger dan ande's, da's waor, maor daor umme mot 'ij den mood neet derèk opgèven. Frerik Willem. Allo, jongen, 'ij maak mij verdreutig d'r met. Da' moste neet doen, jongen, da' mags te neet doen."

Zacht vleiend, 'n fijne nuanceering en 'n streelende klank aan de taal van zijn volk gevend, trachtte Hookman den neergeslagen moed weer in 't hart van zijn ouden makker op te wekken en met voldoening zag hij, dat deze ook weer moed greep.

Nu en dan onderbroken door 'n niet te bedwingen hoestbui begon Oldhoes over de gang van zaken op 't Niekamp te vertellen en van de plannen, die hij had tegen de Mei-maand van 't volgende jaar. De kleine gebeurtenissen op de buurt werden naar voren gehaald en 't duurde niet lang of de oude histories uit de dagen hunner jeugd kwamen met al d'r kleuren en geuren voor den dag: de klimpartijen naar eksternesten in de hooge peppels langs de beek; de scheuren en winkelhaken in de kleeren daarbij opgelopen; 't pootje baden in 'n ondiepe drinkkolk, die behalve frissche voeten ook nog natte broeken gaf; de roodbonte zakdoek van Zèno Volmink en eindelijk ook de dichterlijke parodie, die Zèno Volmink zoo „giftig" maakte en aan Derk Hookman zoo'n stevigen opstopper bezorgde, dat hij hals over kop zonder pet en met slechts een enkele klomp Volmink's keuken was uitgevlucht.

Telkens had Frerik Willem Oldhoes nog even geschokt van 't lachen. Over z'n bleek gelaat was 'n rozig blank gestreken en in z'n oogen lag 'n blijde tinteling, maor toen de geschiedenis van de parodie werd aange-roerd, betrok zijn gelaat.

„Da' was gemeen," zei hij moeilijk kuchend.

„Da' was 't," gaf Hookman onmiddellijk toe, „maor 't was mien schuld."

„De miene," verzette zich Oldhoes.

„Nee, neet den owent, maor den mienent," betwistte Hookman. „Ik had 't ow veur 'ezegd en 'ij wiste neet good, wat 'ij dee."

Oldhoes schudde tegenstrevend 't hoofd en hoestte zwaar, hoestte nog eens en nog eens, greep naar de kwispeldoor en spuwde... 'n gulp rood bruisend bloed.

De boerin slaakte een kreet en Hookman vloog overeind, doodsbleek.

„Mijn God," kreunde hij, even radeloos om zich heen ziende, als zocht hij naar een, die helpen kon. Spoedig herstelde hij zich. Hij trok de stapel kussens achter Oldhoes' hoofd weg, strekte hem recht op 't bed uit, wendde 't hoofd van den kranke wat terzijde en propte 't laken onder de mondhoek, waaruit 't roode levensvocht langzaam nadrupte.

„Roep je kinderen," gebood hij streng, „en blijf dan bij 'm tot 'k terug kom."

Meteen snelde hij de deur uit, de keuken door naar buiten. Hij rende alsof hij nog maar 'n knaap van tien, twaalf jaar was. Aan 't Hookman aangekomen, greep hij zonder vragen 't rijwiel van zijn zwager en reed, als gold 't 'n race, in de richting van 't dorp. Doornat van 't zweet stapte hij voor de woning van dokter Schotmans af, liet de electrische bel rinkelen of 't doktershuis in brand stond.

Hij trof 't: de dokter was thuis. Met 'n paar woorden had Hookman zijn boodschap overgebracht en even daarna vloog de auto van den arts, waarin Hookman naast den dokter zat, 't dorp door, eerst in de richting van 'n koelhuis om ijs te halen en toen naar de buitenbuurt, waar 't Niekamp lag.

Schotmans zei niet veel, want hij was uit z'n humeur. Een vollen nacht en heel den morgen en voormiddag was hij in touw geweest. En nu gunden ze 'm nog geen rust.

Op de vraag, wat hij in deze omstandigheden van Oldhoes dacht, gaf hij kortaf ten antwoord: „Als dit niet gekomen was, dan was er nog hoop. Nou geef 'k er geen dubbeltje meer voor."

Hookman's hart schreide, en toen de arts met volle toewijding zijn beste zorg aan den kranke ten koste legde, keek Hookman stil-zwijgend toe... en bad.

In de mooie kamer van 't Niekamp brande de petroleumlamp met matte schijn.

Buiten, over de hof, de weiden en de bos-schen, lag de nacht gelegerd.

Alles sliep.

Maor op 't Niekamp waakte men.

Stil, roerloos, bleek als 'n doode lag Frerik Willem Oldhoes op 't hier en daar met bloed besmeurde bed. Zijn borst ging snel op en neer met reutelende geluiden. 't Bloeden had zich niet weer herhaald, maor men wist niet of 't wel een hoopvol verschijnsel mocht heeten.

De boerin en de beide inwonende kinde-ren zaten om en bij 't voeteneind der leger-stede. Derk Hookman zat wat meer naar voren, en als hij nu en dan de oogen van den kranke op zich gevestigd zag, dan waagde

hij 't hem woorden van troost en bemoediging toe te spreken. Neen, 'n dominee was hij niet. Derk Hookman, maar 't lange leven van zestig jaar had 'm veel geleerd en hij wist, dat 't beste, vruchtbaarste en 't uiterlijk meest gezegende leven inhoudloos was, als alle doen en laten, begeeren en streven niet gingen langs de gouden draad van 'n geloovig onderworpen zijn aan 't gebod van Christus: „Heb God lief boven alles en uw naaste als uzelf.” Daarvan had hij meer dan eens tijdens zijn korte bezoeken op 't Niekamp gewaagd te spreken. En Frerik Willem was nooit in verzet gekomen, had integendeel door 'n bevestigend knikken zijn instemming betuigd.

Nu getuigde Hookman opnieuw, van wat bij al zijn levensfortuin zoo lange reeds zijn hoogste goed was.

Frerik Willem luisterde, nu de oogen gesloten en dan weer wijd geopend, maar het leven in hem brokkelde met iedere minuut meer af.

Opeens wees hij met zwakke beweging in de richting van het oude kastje en hij wierp 'n bijna kinderlijk smeekende blik op Derk Hookman.

„Wat wos te?” vroeg deze, de bedoeling van zijn stervenden makker niet begrijpend.

Maar de boerin had haar man begrepen. Vlug stond ze op, opende de lã, haalde er de oude met koperen hoeken beslagen bijbel uit en gaf 'm aan Hookman.

„Zal 'k ow daoroet wat veurlèzen?” vroeg hij met 'n stem trillend van ontroering.

Maar de kranke was te zwak om 'n antwoord te geven.

Hookman bladerde even in de vergeelde bladeren, schoof wat dichtër naar de lamp en las, teeder als 'n moeder tot heur lijdend

Deze uit Nieuw-Guinea herkomstige vogel, die niet grooter is dan een kip, bouwt een nest van 2 tot 3 meter hoogte uit bladeren, takken, enz.; de bouw duurt enkele maanden. Het vrouwtje legt in een holte in den top van dezen berg de eieren, die met afgevallen bladeren worden toegedekt. De broeiing van het „nest” zorgt voor de noodige warmte om de eieren te doen uitkomen.

kind kan spreken, wat de Heiland zijn bedroefden discipelen tot troost zeide, voor Hij ook om hunnentwil den lijdensbeker tot den bodem ging ledigen:

Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij.

In het huis mijns Vaders zijn vele woningen: anderszins zoo zoude ik het u gezegd hebben; ik ga henen om u plaats te bereiden.

En zoo wanneer ik henen zal gegaan zijn en u plaats zal bereid hebben, zoo kom ik weder en zal u tot mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar ik ben.

En waar ik henenga, weet gij, en den weg weet gij.

Even zweeg Hookman en bladerde wat verder in 't Boek en toen las hij weer, maar nu met 'n eerbiedige jubel in zijn stem:

„Na dezen zag ik, en zie, een groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande vóór de troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte kleederen, en palmtakken waren in hunne handen.

En zij riepen met groote stem, zeggende: De zaligheid zij onzen God, die op de troon zit, en het Lam.

En al de engelen stonden rondom de troon en rondom de ouderlingen en de vier dieren, en vielen vóór de troon neder op hun aangezicht en aanbaden God, zeggende: Amen. De lof en de heerlijkheid en de wijsheid en de dankzegging en de eer en de kracht en de sterkte zij onzen God in alle eeuwigheid. Amen.”

Nauwlijks was 't laatste woord uitgesproken, of Oldhoes maakte een heftige beweging met de hand, waarmee hij voor enkele minuten naar 't oude kastje had gewezen. Met 'n schokje richtte hij 't hoofd even op, keek met wijd open oogen eerst zijn vrouw en kinderen en daarna zijn ouden makker aan en prevelde moeilijk, met reutelende borst en gebroken stem: „Daar . . . boven . . . juicht . . . een groo . . . een groote . . . schaar van . . .”

't Hoofd zakte terug op 't kussen, de oogen sloten zich ten halve, de opgeheven hand zonk machteloos neer en de laatste sprank van aardsch leven ontvlood het afgetobde lichaam. Frerik Willem was niet meer.

Drie dagen later trok een sombere stoet van 't Niekamp dorpwaarts.

Een felle Noordwester gierde over de heiden en weiden, over de bosschen en 't akkerland en joeg groote kleffe sneeuwvlokken voor zich uit.

Achter de lijkstatie, 'n dof-zwarte koets thans, liepen Oldhoes' zonen en naast hen Hookman's Derk, de zwarte, bontbekraagde winterjas dicht om z'n forsche gestalte gesloten en de cilinderhoed met rouwkrup omfloerst, vast op 't hoofd gedrukt. Na hem volgde 'n lange stoet van naobers en kennissen. Maar niet één van die allen viel deze tocht zwaarder dan Hookman's Derk, schoon hij in zijn binnenst diep overtuigd was, dat zijn oude, boersche makker, nu een verlost en geheiligde was, juichend met de groote schare van grooten en kleinen, die in de stervensnood de zachte druk van Jezus' trouwe hand hadden mogen voelen.

Parijs—Reims—München—Keulen...? Neen: de beroemde Fifth Avenue te New York, waar naast een wolkenkrabber een prachtige oude kerk verscholen ligt.